

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изпълнителна агенция

Българска служба за акредитация

ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ

“БЪЛГАРСКА СЛУЖБА ЗА АКРЕДИТАЦИЯ”

Януари - Декември 2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. 25 години Българска служба за акредитация
2. ИА БСА: кратка история и настояще
3. Организация и управление. Осигуряване на безпристрастност
  - 3.1 Съвет по акредитация
  - 3.2 Комисии по акредитация
  - 3.3 Комисии по възражения
  - 3.4 Технически комитети по акредитация
    - 3.4.1 ТКА „Органи за сертификация на системи и проверяващи по околната среда"
    - 3.4.2 ТКА „Органи за сертификация на продукти Органи за валидация и верификация"
    - 3.4.3 ТКА „Органи за сертификация на лица"
    - 3.4.4 ТКА „Органи за контрол"
    - 3.4.5 ТКА „Лаборатории за калибриране и изпитвания за пригодност"
    - 3.4.6 ТКА „Лаборатории за изпитване и изпитване за пригодност"
    - 3.4.7 ТКА „Медицински лаборатории и добра лабораторна практика"
4. Акредитация на органи за оценка на съответствието
  - 4.1 Общ брой акредитирани лица
  - 4.2 Нови области на акредитация
  - 4.3 Процедури за акредитация
    - 4.3.1 Постъпили заявления
    - 4.3.2 Открити процедури за акредитация
    - 4.3.3 Приключили процедури за акредитация
    - 4.3.4 Издадени сертификати
    - 4.3.5 Политики за преход
    - 4.3.6 Спрени/отнети/отказани/ограничени в обхвата акредитации
    - 4.3.7 Трансфер
    - 4.3.8 Поддържане на акредитация
    - 4.3.9 Проверка на компетентността на акредитираните лаборатории/органи чрез участие в междулабораторни сравнителни изпитвания/изпитвания за пригодност
    - 4.3.10 Удостоверяване на съответствието с Добрата лабораторна практика.
5. Нови документи от системата за управление на ИА БСА
6. Вътрешен одит и преглед от ръководството
7. Експертна дейност
8. Международна дейност
9. Двустранно сътрудничество
10. Участия на ИА БСА в проекти, финансирани със средства по Международни и Европейски програми
11. Връзки с обществеността
12. Административно-правна дейност
13. Преглед на изпълнението на програма 2000.01.04 „Инфраструктура по качеството в подкрепа развитието на икономиката"
14. Финансово-стопанска дейност
15. Управление на човешките ресурси. Постоянен персонал, технически оценители и експерти.
16. Бъдещи планове

1. 25 години Българска служба за акредитация

Уважаеми колеги, приятели и клиенти на Българска Служба за Акредитация,

Четвъртвековния ни юбилей е повод да погледнем назад и да си припомним най-важните събития от историята ни, да направим импровизирано „25-годишно“ обобщение и да представим нашите планове за близкото бъдеще.

25 години не са малко време и честно казано все още не мога да осъзная, че са минали. С голяма част от вас заедно извървахме дълъг път, много неща направихме, с не малко предизвикателства успяхме да се справим, но и още много виждаме пред себе си.

Заедно с всички вас написахме нашата история! Поглеждайки назад във времето, през далечната 1998 година когато беше създадена Българска служба за акредитация, ние работихме в една променяща се икономика, опитвайки се да се приспособим към свободния пазар и глобализацията с недостатъчни експерти и нестабилна система. Днес Националният орган по акредитация предоставя акредитация в много и различни области.

Но да погледнем откъде започнахме и какво постигнахме:

- Преди създаването на службата през 1998г., дейността по акредитация на лаборатории за изпитване е извършвана от отдел "Акредитация на лаборатории" към КСМ, а дейността по акредитация на лаборатории за калибриране от отдел "Акредитация на лаборатории за калибриране" към Национален център по метрология (НЦМ) към КСМ.

- До 1998г. в България не е извършвана акредитация на органи по сертификация и органи за контрол с официално обявена процедура.

- Българска служба за акредитация е създадена на 23 ноември 1998г. с Постановление на Министерски съвет № 228 от 23 октомври 1998г.

- През 1999г. , Българската служба за акредитация към КСМ се преобразува в Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" (ИА БСА) към Министеръра на икономиката.

- През 2001г., Българската служба за акредитация става член на Европейската организация за акредитация.

- През 2005г., след решение на Комитетът по многостранното споразумение на ЕА (ЕА МАС), Агенцията се присъедини към Многостранното споразумение (ЕА МЛА) за областите органи за сертификация на системи за управление и органи за сертификация на персонал.

- През 2005г. е обнародван първият закон, регламентиращ условията и реда за извършване на акредитация. Със закона се разшириха правомощията на агенцията с тези за акредитация на Проверяващи по околна среда.

- От 01.01.2010г. влиза в сила Регламент (ЕО) №765/2008 за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) №339/93 (ОВ, L 218/30 от 13 август 2008 г.)

- 1 юни 2010г. са приети изменения и допълнения към Закона от 2005г., като се определя Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" като национален орган по акредитация на Република България в съответствие с Регламент (ЕО) № 765/2008. ЗНАООС определя ИА БСА като единственият орган в Република България, който има право да извършва акредитация на органи за оценяване на съответствието.

- През 2010 г. след решение на Комитетът по многостранното споразумение на ЕА (ЕА МАС), Агенцията се присъедини към Многостранното споразумение (ЕА МЛА) за още две области - Органи по сертификация на продукти и Органи за контрол.

- През 2011 г. след решение на Комитетът по многостранното споразумение на ЕА (ЕА МАС), Агенцията се присъедини към Многостранното споразумение (ЕА МЛА) за още две области - Лаборатории за изпитване и Лаборатории за калибриране.

- Поредното разширяване на обхвата на Многостранното споразумение (ЕА МЛА), ИА БСА получи през 2014 г. в област Верификационни органи.

- През 2016г. една много знакова за нас година, ИА БСА получи статут на пълноправен член на Международната организация за акредитация на лаборатории (ILAC)

- Септември 2016г. ИА БСА получи статута на пълноправен член на Международния акредитационен форум (IAF) и беше приета за страна по Многостранно споразумение за взаимно признаване на схемите по акредитация (IAF МЛА) за област органи за сертификация на персонал.

- Октомври 2016г. се подписа Многостранно споразумение за взаимно признаване на схемите по акредитация (ILAC МРА) за лаборатории за изпитване, лаборатории за калибриране, медицински лаборатории, органи за контрол.

- Февруари 2017г. се разшири обхвата на Многостранно споразумение за взаимно признаване на схемите по акредитация (IAF МЛА) за областите Сертификация на системи за управление (ISO 9001, ISO 14001) и Сертификация на продукти.

- Април 2018г. се разшири обхвата на споразумението в IAF, IAF-MLA в област „Системи за управление“ за под обхвати ISO 22000 – Системи за управление на безопасността на хранителни продукти и ISO/IEC 27001 – Системи за управление на сигурността на информацията

- Май 2018г. е разширен обхвата на споразумението в IAF, IAF-MLA за област Валидация и верификация съгласно ISO 14065.

- Декември 2022 г. се извърши успешен преход към акредитация по EN ISO/IEC 17029 и се актуализира Многостранното споразумение (ЕА МЛА) в област Верификационни органи.

Това са нашите изпълнени цели и с удовлетворение може да заявим, че усилията ни са придобили реално измерение с краен резултат. През тези 25 години изградихме здрави основи, на които да се развиваме с мъдрост и вяра, че работата в екип е ключът към успеха!

Ние ще продължим да преследваме целите си с принципите, които ни съпътстваха през тези 25 години: безпристрастност, независимост, равнопоставеност, надеждност, ангажираност и откритост за диалог.

Бих искала отново да благодаря на всички, които бяха с нас помагача за изграждането на Българската служба за акредитация, защото успехите постигнахме заедно...и разбира се продължаваме уверено по избрания път! А този път ни води през времена на глобални кризи и заплахи, които изискват действия в глобален мащаб. Това универсално измерение на акредитацията е отразено и в нашия нов слоган: **„Акредитация = глобално доверие“ !**

С уважение и признателност за усилията и енергията която влагате в дейността по акредитация,

Инж. Ирена Бориславова

2 ИА БСА - КРАТКА ИСТОРИЯ И НАСТОЯЩЕ

С постановление на Министерски съвет № 228 от 23 октомври 1998 г. се създава Българска служба за акредитация към Комитета по стандартизация и метрология. Постановлението е обнародвано в бр. 123 на Държавен вестник и влиза в сила на 23.11.1998г.

С постановлението се регламентира състав на службата от 15 човека и дейността ѝ като национален орган по акредитация на:

- > лаборатории за изпитване или за калибриране;
- > юридически лица за сертификация на продукти, на системи по качество и на персонал;
- > юридически лица за контрол съгласно изискванията на БДС EN 45004

Преди този период дейността по акредитация на лаборатории за изпитване е извършвана от отдел "Акредитация на лаборатории" към Комитета по стандартизация и метрология (КСМ), а дейността по акредитация на лаборатории за калибриране от отдел "Акредитация на лаборатории за калибриране" към Национален център по метрология (НЦМ) към КСМ. До 1998 г. не е извършвана акредитация на органи по сертификация и органи за контрол с официално обявена процедура от КСМ или друга организация в България.

Във връзка с §4 на Закон за администрацията, обн. ДВ. бр. 130 от 05.11.1998 г. с постановление на Министерски съвет № 270 от 30 декември 1999 г. Българската служба за акредитация към Комитета по стандартизация и метрология се преобразува в Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация". Със същото постановление се увеличава състава и се приема първия устройствен правилник на агенцията.

През 2005 г. се обнародва първия закон, регламентиращ условията и реда за извършване на акредитация с наименование „Закон за акредитацията, извършвана от Българската служба за акредитация", обн. ДВ, бр. 100 от 13.12.2005 г. и в сила от 14.01.2006 г.

Законът определя ИА БСА като специализиран държавен орган за акредитация на лицата, които осъществяват дейностите по: изпитване, калибриране, сертификация на продукти, сертификация на системи за управление, сертификация на персонал, както и на органи за контрол и проверяващи по околна среда.

Със закона се разширяват правомощията на агенцията с тези по акредитация на Проверяващи по околна среда (EMAS). Съгласно приетия устройствен правилник на ИА БСА, числеността на персонала в организационните структури и административните звена в Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" е 25 щатни бройки (приложение към ПМС № 270 от 30.12.1999г., изм. - ДВ, бр. 28 от 2006 г., в сила от 01.04.2006 г.)

На 1 юни 2010 г. са приети изменения и допълнения към закона от 2005г. като се променя и наименованието на закона от „Закон за акредитацията, извършвана от Българската служба за акредитация" на „Закон за националната акредитация на органи за оценяване на съответствието (ЗНАООС), обн. ДВ, бр.41 от 2010г., в сила от 01.06.2010г.

ЗНАООС конституира Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" като национален орган по акредитация на Република България в съответствие с Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008г. за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 339/93 (ОВ, L 218/30 от 13 август 2008 г.).

В обнародвания Закон (ЗНАООС) е указано, че Българска служба за акредитация е единственият орган в Република България, който има право да извършва акредитация на органи за оценяване на съответствието.

ЗНАООС урежда:

- > дейността по националната акредитация на органи, които извършват дейности по оценяване на съответствието или други дейности, за които се прилагат схеми за акредитация,

определени с нормативен акт

- > устройството и дейността на Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация"

ЗНАООС определя и обхвата на акредитация, като дефинира, че се прилага за органи, извършващи оценяване на съответствието както в регулирани, така и в нерегулирани области.

Със самото създаване на наднационална организация в областта на акредитацията, ИА БСА е приета за пълноправен член на **Европейска организация за акредитация (EA)**, която е органа, натоварен от **Европейската комисия** да отговаря, организира и извършва дейностите по акредитация и оценка на съответствие на общностно ниво.

Българската служба за акредитация има Многостранно споразумение за взаимно признаване на схемите по акредитация със EA за следните области:

- > Калибриране
- > Изпитване, включително медицински лаборатории
- > Органи за контрол
- > Сертификация на продукти, включително за биологично производство и биологични продукти
- > Сертификация на лица
- > Сертификация на системи за управление
- > Валидация и верификация

ИА БСА в качеството си на Национален орган по акредитация, отговорен за акредитацията на проверяващи по околна среда (ПОС) и за надзора върху дейностите, извършени от ПОС в съответствие с Регламент (ЕО) № 1221/2009, участва в заседания на **Форум на органите по акредитация и лицензиращите органи (FALB)** е обект на партньорска оценка по отношение на акредитацията на проверяващи по околна среда.

В резултат от положените усилия на екипа на ИА БСА, националния орган по акредитация е пълноправен член на **Международния акредитационен форум (IAF)** от септември 2016 г., а от февруари 2017 г. е страна по Многостранно споразумение за взаимно признаване на схемите по акредитация (IAF MLA) за следните области:

- > Сертификация на лица
- > Сертификация на системи за управление (ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, ISO 22000 и ISO/IEC 27001)
- > Сертификация на продукти
- > Валидация и верификация съгласно (ISO 14065)

> ИА БСА е пълноправен член на **Международната организация за акредитация на лаборатории (ILAC)** от октомври 2016 г. и е страна по Многостранно споразумение за взаимно признаване на схемите по акредитация (ILAC MRA) за следните области:

- > Лаборатории за калибриране
- > Лаборатории за изпитване
- > Медицински лаборатории
- > Органи за контрол

ИА БСА работи на основата на законите на страната, на стандартите от серията ISO/IEC 17000, Ръководства на EA, ISO/IEC, IAF/ILAC. Агенцията разработва и възприема редица правила, норми, процедури, документи и организационни практики за хармонизиране с Европейското право. ИА БСА взаимодейства с физически и юридически лица от държавния и неправителствения сектор.

3. ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ. ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗПРИСТРАСТНОСТ.

Структурата и функциите на ИА БСА, регламентирани в ЗНАООС и Устройствения правилник на Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация", осигуряват извършване на дейността на агенцията при спазване, принципите на законност, независимост, непристрастност, публичност, равнопоставеност, недопускане на конкуренция и опазване на производствената и търговска тайна.

ИА БСА не позволява търговски, финансов или друг натиск да компрометира непристрастността.

Като второстепенен разпоредител с бюджетни кредити Агенцията е на подчинение на Министъра на икономиката и индустрията, който от своя страна е гарантирал независимостта и ресурсната обезпеченост на националния орган по акредитация с изрична декларация.

Структурата и процеса на работа на ИА БСА осигуряват ефикасно участие на заинтересованите страни.

Като гарант за непристрастността на процесите по акредитация, функционира **Съвет по акредитация**, в който ефективно участват заинтересованите от процеса на акредитация страни. Както в състава на Съвета по акредитация (СА), така и в съставите на ТКА и другите структури на агенцията е осигурено балансирано представителство на всички заинтересовани от акредитацията страни.

Съветът по акредитация гарантира непристрастност и прозрачност при разработване и поддържане на принципите и основните политики и процедури, необходими за функциониране на системата за акредитация.

3.1 СЪВЕТ ПО АКРЕДИТАЦИЯ

Изпълнителният директор съгласно действащата нормативна рамка се подпомага от Съвет по акредитация - постоянно действащ орган, който се състои от изпълнителния директор на ИА БСА и 25 членове - представители на всички заинтересовани от акредитацията страни, както следва:

- > Министерства, определени с решение на Министерския съвет
- > Организации, представляващи индустрията
- > Организации, представляващи потребители
- > Организации, представляващи експерти
- > Организации, представляващи акредитирани лица

Съветът по акредитация е активно действащ орган подпомагащ решенията по отношение на политики, цели и конкретни дейности в областта на акредитацията.

През 2023 година са проведени две заседания на Съвета по акредитация, със следните важни акценти от тях:

На първото заседание на 10.02.2023г. се гласува Доклада за дейността на ИА БСА за периода януари - декември 2022 г. на Изпълнителния директор до Министъра на икономиката и индустрията.

На второто заседание, което се проведе на 05.12.2023г., се гласуваха промени на процедурата за акредитация BAS QR 2, която е в сила от 01.01.2024г.

3.1 КОМИСИИ ПО АКРЕДИТАЦИЯ (КА)

Комисията по акредитация (КА) участва в процеса по взимане на решения, като дава становища по въпроси, свързани с предоставяне, отказване, ограничаване, временно спиране или отнемане на акредитация за всяка процедура по акредитация.

През 2023 г. са проведени 176 бр. заседания на Комисии по акредитация, което е намаление спрямо предходен период - за 2022 г. - 224 бр.

3.2 КОМИСИИ ПО ВЪЗРАЖЕНИЯ (КВ)

Комисията по възражения е оправомощена по силата на ЗНАООС да взема окончателно решение по основателността на постъпило възражение в ИА БСА, относно:

- > отказ за приемане на заявка,
- > отказ за оценяване,
- > искане за коригиращи действия,
- > промени в обхвата на акредитация,
- > решения за отказ, временно спиране или отнемане на акредитация и
- > всяко друго действие, което възпрепятства получаването на акредитация.

През 2023 г. не са регистрирани възражения и не са проведени заседания на Комисии по възражения съгласно Правилата за работа на Комисия по възраженията BAS QR. 4.

3.3 ТЕХНИЧЕСКИ КОМИТЕТИ ПО АКРЕДИТАЦИЯ (ТКА)

Членове на ТКА са специалисти с необходимото образование, технически знания, умения и опит, които предоставят експертни мнения, становища, предложения и решения. Членовете на ТКА следва да покриват като минимум определените критерии за квалификация на технически оценители по критерии „образование“ и „професионален опит“.

ТКА обсъждат и предлагат специфични критерии, дават становище по въпроси, свързани с хармонизирано прилагане на международните изисквания за акредитация на ООС и хармонизирано прилагане на изисквания към дейността на органите за оценяване на съответствието.

ТКА имат като отговорност и разработването и прилагането на специализиран профил и изисквания за оценители в съответната област на дейност; разработване на специфични правила и специализирани въпросници за дадената област на дейност; участие в мероприятия за повишаване на квалификацията на оценители; съдействие на ИА БСА при въвеждане на нови дейности в системата за управление и др.

През 2023 г. са проведени заседания на ТКА както следва:

3.4.1 ТКА „Органи за сертификация на системи и проверяващи по околната среда“ (ОССУ и ПОС) - През 2023 г. е проведено едно заседание на ТКА на 27.02.2023, на което са приети отчета за работата на ТКА „ОССУ и ПОС“ през 2022г. и програма за работата му за 2023г. На заседанието са обсъдени следните въпроси:

- Подхода на ИА БСА за провеждане на преход към ISO/IEC 27001:2022 (БДС ISO/IEC 27001:2022) от ISO/IEC 27001:2013 (БДС EN ISO/IEC 27001:2017), за акредитация на Органи за сертификация на системи за управление (ОССУ) за обхват сертификация на Системи за управление на сигурността на информацията (СУСИ)

- Подготовката и действията на ИА БСА за преход към стандарта БДС ISO 22003-1:2022 Food safety — Part 1: Requirements for bodies providing audit and certification of food safety management systems, който заменя ISO/TS 22003:2013 за акредитация на ОССУ за обхват сертификация на Системи за управление на безопасността на храните (СУБХ)

- Проект на обхват на акредитация на ОССУ в областта на СУБХ, съгласно новите изисквания на БДС ISO 22003-1:2022.

- Отчет на дейността по извършения преход към ISO 50003:2021 за акредитация на ОССУ за обхват сертификация на Системи за управление на енергията (СУЕ)

Във връзка с разработване на нова област за дейността в областта на сертификация по БДС ISO 37001:2016 Системи за управление за борба с подкупването. Изисквания с указания за прилагане, е обсъдено разработено от ИА БСА ръководство за извършване на акредитация на ОССУ за обхват сертификация на Системи за управление за борба с подкупването.

Секретаря на ТКА и представителя на МОСВ представиха информация за публикувани нови материали в интернет страницата на EMAS, Актуализацията на ръководството за потребителя

на EMAS, нов комуникационен инструментариум за организациите по EMAS и за прогреса при разработване на приложимите документи за добри практики (SRD).

3.4.2 ТКА „Органи за сертификация на продукти и Органи за валидация и верификация“ (ОСП и ВО).

Проведено е едно заседание на техническия комитет на 14.09.2023 г. на което са приети отчет за 2022 г. и програма за работата на ТКА "Органи за сертификация на продукти и Верификационни органи" за 2023 г. На заседанието са взети следните решения и обсъдени следните въпроси:

- Потвърдена е представителността на членовете на ТКА "Органи за сертификация на продукти и Верификационни органи";
- Приет е Отчет на дейността на ТКА "ОСП и ВО" за 2022 г.;
- Приета е Програма за работата на ТКА "ОСП и ВО" за 2023 г.;
- Изискванията на BAS QR. 2, версия 8 и BAS QR. 3 и прилагането им при провеждане на заседания на Комисиите по акредитация (КА). Изменени документи от СУ на ИА БСА;
- Одобрен е актуализиран списък с експерти, които могат да бъдат включвани в Комисии по акредитация на ОСП и ВО;
- Хармонизиране на изискванията на БДС EN ISO/IEC 17065;
- Новата версия на EA-3/02 M:2022 от 10 юни 2022_rev00 Политика на EA за акредитация на сертифициращи органи, предоставящи сертификация на ЗГУ, ХТСХ и ЗНП;
- Актуална информация във връзка с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 и ръководство на EA - EA-3/12 в областта на биологичното производство - нови документи BAS QI19 ver.2 от 27.02.2023.;
- Актуална информация във връзка с подход от БДС EN ISO 14065:2013 към БДС EN ISO 14065:2021 и БДС EN ISO/IEC 17029:2019;

Членове на ТКА ОСП и ВО участват в комисии по акредитация на ОСП и ВО за гарантиране на компетентност на процеса по вземане на решения за акредитация.

3.4.3 ТКА „Органи за сертификация на лица“

През 2023 г. е проведено едно заседание на Работна група с представители на ТКА ОСП и експерти в областта на Безразрушителен контрол. Темата на срещата беше "Преход към БДС EN ISO 9712:2021" Представена и обсъдена е информация от заседание на Работна група 1 (Квалификация и сертификация на персонал по безразрушителен контрол) към Международния комитет за безразрушителни изпитвания (ICNDT) проведено на 04 Юли по време на 13-та Европейска конференция по безразрушителен контрол ECNDT в Лисабон.

Бяха обсъдени въпроси като Преходен период по отношение на прехода от ISO 9712:2012 към ISO 9712:2021 и прилагане на новите изискванията на ISO 9712:2021.

Във връзка с свободни места в ТКА ОСП в квотата на клиентите, е изпратено съобщение до съответните структури, представляващи клиентите да предложат подходящи лица с необходимата компетентност, които да станат членове на ТКА ОСП.

Бяха заявени двама кандидати за членове на ТКА-ОСП.

Проведена е работна среща за запознаване на новите кандидати за членове на ТКА-ОСП с изискванията на стандарт БДС EN ISO/IEC 17024:2012 и изискванията на BAS QR 6 „Правила за работа на техническите комитети по акредитация", и BAS QR. 3 „Правила за работа на Комисия по акредитация".

3.4.4 ТКА „Органи за контрол“

Членовете на ТКА ОК бяха информирани с писмо-покана от 28.08.2023г. за провеждане на заседание на ТКА на 14.09.2023 г. На заседание на техническия комитет присъстваха 8

/осем/ членове на ТКА ОК и не беше осигурен кворум (половината от членовете плюс един).

Членове на Технически комитет по акредитация „органи за контрол“ към Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" представиха писмени становища относно прилагане от Органите за контрол на:

- Проверката за функционална годност на ТС за всеки отделен метод на БК съгласно стандартизирани методи;
- Нормативните документи вписвани в обхвата на акредитация ;
- Наредба № 6 от 2006 г. ДВ. бр.58/2006г., като нормативно изискване за оценка на съответствието за област на контрол „шум в работна среда“.

Информацията от тези становища от членовете на ТКА, е изпратена на водещи и технически оценители за хармонизирано прилагане на изискванията.

Членове на ТКА ОК участват в комисии по акредитация на ОК за гарантиране на компетентност на процеса по вземане на решения за акредитация.

3.4.5 ТКА Лаборатории за изпитване, калибриране и изпитвания за пригодност” (ТКА ЛИКИП).

Проведено е едно заседание на 07.02.2023г. на което са приети отчет за предходната 2022 г. и програма за работата на ТКА през 2023г.

По време на заседанието на ТКА „Лаборатории за изпитване, калибриране и изпитвания за пригодност” (ТКА ЛИКИП) от февруари 2023г. са взети следните решения, по които са предприети действия, както следва:

- По т.1. от дневния ред е представена Информация за промените в актуализираната функционална схема на ИА БСА, BAS QM, версия 7, рев.1, от 01.01.2023г. и “Лаборатории за изпитване, калибриране и изпитвания за пригодност” (ТКА ЛИКИП), като част от нея. ТКА “Лаборатории за калибриране и изпитвания за пригодност” и ТКА “Лаборатории за изпитване и изпитвания за пригодност” се обединяват в едно ТКА Лаборатории за изпитване, калибриране и изпитвания за пригодност” (ТКА ЛИКИП). В допълнение на това са информирани членовете на ТКА, че за в бъдеще се предвижда хармонизиране на изискванията по видове дейности, като първата среща ще бъде в областта на строителството.

- По т.2. от дневния ред е докладван Отчет на дейността на ТКА“ Лаборатории за изпитване и изпитвания за пригодност” за предходната 2022г.

- По т.3. от дневния ред е докладван Отчет на дейността на ТКА “Лаборатории за калибриране и изпитвания за пригодност” за предходната 2022г.

- По т. 4 от дневния ред относно състав, численост и представителство на членовете на ТКА “Лаборатории за изпитване членовете на ТКА са информирани, че е извършен анализ на дейността на ТКА “Лаборатории за калибриране и изпитвания за пригодност” и ТКА “Лаборатории за изпитване и изпитвания за пригодност” към ИА БСА и на базата на дейността на двата ТКА по време и след прехода и след въвеждането на новата, актуална в момента версия на стандарта БДС EN ISO/IEC 17025:2018, за периода от 2020г. до 2022г. и че с цел запазване на квотния принцип в рамките на новосформираното ТКА на двама от членовете е променена представителността.

- По т. 5 от дневния е проведен избора на председател и заместник председател на ТКА “Лаборатории за изпитване, калибриране и изпитвания за пригодност” членовете на ТКА са информирани, че е изготвен актуализиран списък на ТКА “Лаборатории за изпитване, калибриране и изпитвания за пригодност” (ТКА ЛИКИП). Предложеното ръководство на ТКА е гласувано и прието с пълно мнозинство.

- По т. 6 от дневния ред е гласувана и е приета Програмата за работата на ТКА " Лаборатории за изпитване" през 2023г.

- По т. 7 от дневния ред са разяснени и обсъдени с членовете на ТКА за реда за провеждане на заседания на Комисии по акредитация в съответствие с изискванията на BAS QR 3 „Правила за работа на комисиите по акредитация“ чрез присъствени заседания

- По т. 8 от дневния ред членовете на ТКА са информирани за програмата за 2023г. на

БИМ ГД НЦМ за ILC/PT. Програмата за 2023г. е налична на интернет страницата на БИМ. От страна на БИМ е потвърдено съгласието за възможността за публикуване на линк на интернет страницата на ИА БСА към страницата на БИМ.

- По т.9. от дневния ред членовете на ТКА са информирани за участията на представители на ИА БСА в работата на EA и ILAC и новите приложими документи на EA и ILAC и други свързани организации. Членовете на ТКА са информирани за последните актуализирани документи: EA-4/02 M:2022 „Evaluation of the Uncertainty of Measurement in calibration“ (4th April 2022_rev03) и ILAC G24/OIML D10:2022 „Guidelines for the determination of calibration intervals of measuring instruments“.

- По т.10 от дневния ред членовете на ТКА са информирани за актуализиране на документи на ИА БСА във връзка с настъпилите промени в документите на EA и ILAC. BAS QR 27, BASQR 18, други документи. Обсъдено е, че промените в документите по т. 9 не са съществени, което не налага основни промени в BASQR 27 и другите свързаните процедури на ИА БСА.

- По т.11 от дневния ред не са разглеждани конкретни въпроси, свързани с акредитацията на лаборатории за изпитване и калибриране, както и на лаборатории за изпитване, извършващи вътрешно калибриране.

- По т.12. от дневния ред е предоставена информация за разглеждане на две конкретни предложения за изпитване на водопоглъщаемост на керамични изделия и за изпитвания на автомобили относно установяване на практическа невъзможност за провеждане на междулабораторни сравнения/изпитвания за пригодност в съответствие с изискванията на т.т. 3.2.3 и 3.2.4 от BAS QR 18. Проведено е гласуване и заседаващите членове на ТКА са приели като основателни представените причини и доказателства за установяване на практическа невъзможност за провеждане на междулабораторни сравнения/ изпитвания за пригодност. В последствие е публикувано решение на ТКА "Лаборатории за изпитване".

3.4.7 ТКА „Медицински лаборатории, добра лабораторна практика и изпитвания за пригодност“

През 2023 г. е проведено едно заседание на ТКА „Медицински лаборатории, Добри лабораторни практики и изпитвания за пригодност, на 10.01.2023година. Актуализиран е състава на ТКА „МЛ, ДЛП и ИГТ“ и списъкът с технически оценители/експерти. Приета е програма за работата на ТКА „МЛ, ДЛП и ИГТ“. Обсъдени са конкретни казуси по прилагането на БДС EN ISO 15189:2012. Създадени са две работни групи- за проучване опыта на НОА, членове на EA и ILAC, при прилагане на правилата и изискванията за използването на знак/текст с позоваването на предоставената акредитация и за популяризиране на дейността по акредитацията на медицински лаборатории по ISO 15189:2022. Обсъдена е новата версия на ISO 15189:2022.

4. АКРЕДИТАЦИЯ НА ОРГАНИ ЗА ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

4.1 ОБЩ БРОЙ АКРЕДИТИРАНИ ЛИЦА

Към 31.12.2023 г. в Република България работят 615 бр. акредитирани от ИА БСА органи за оценяване на съответствието.

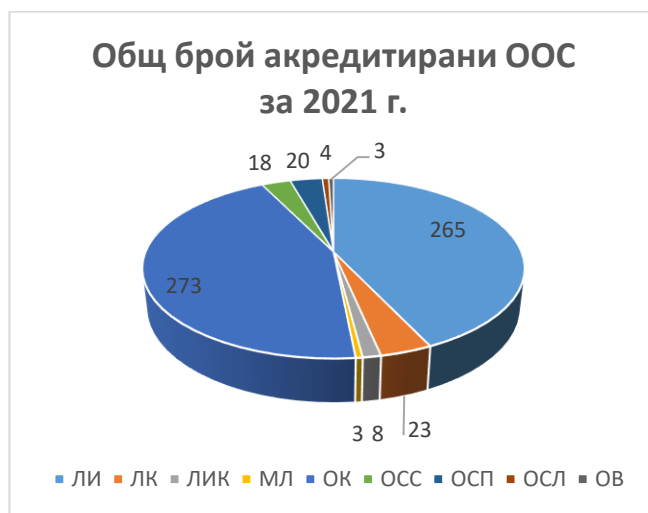
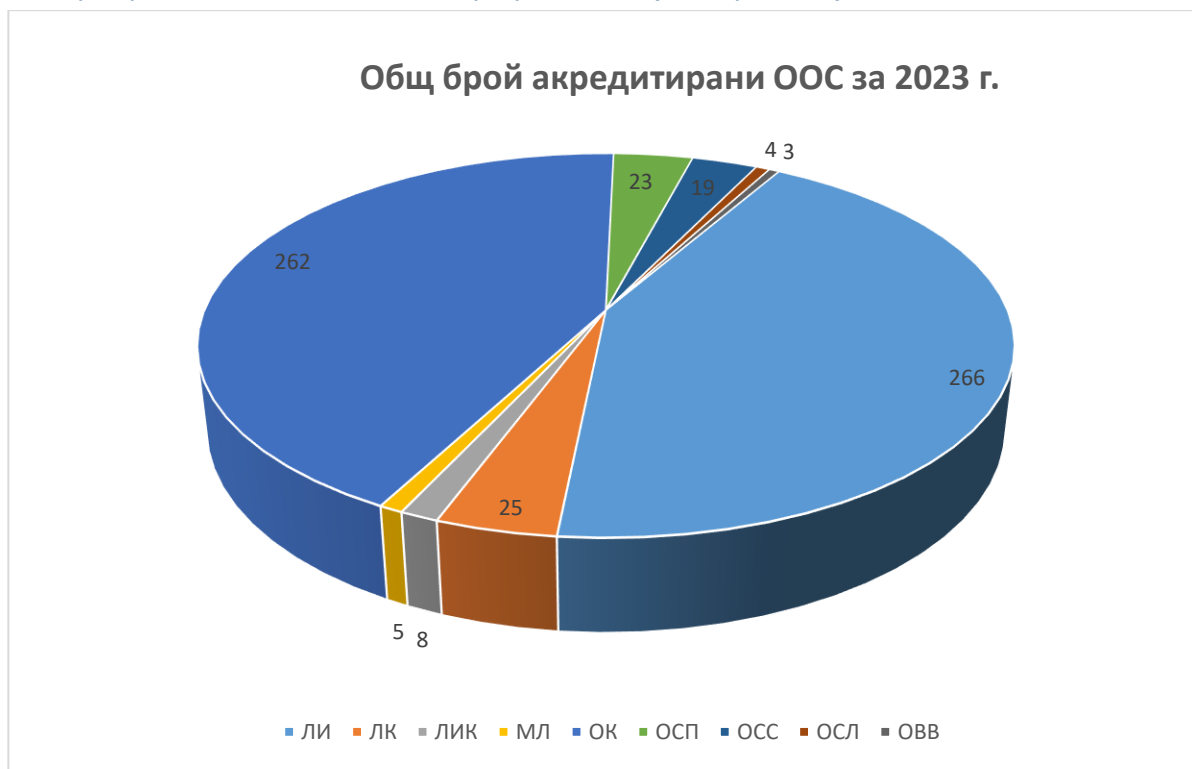
Отдел „Акредитация на лаборатории“ - 304 бр., разпределени по области както следва (301 бр. за 2022):

- > 266 бр. лаборатории за изпитване; (265 бр. през 2022 г.)
- > 25 бр. лаборатории за калибриране; (24 бр. през 2022 г.)
- > 8 бр. лаборатории за изпитване и калибриране; (8 бр. през 2022 г.)
- > 5 бр. медицински лаборатории (5 бр. през 2022 г.);

Отдел Акредитация на органи за сертификация и органи за контрол - 311 бр., разпределени по области както следва (313 през 2022 г.):

- > 262 бр. органи за контрол; (269 бр. през 2022 г.)
- > 19 бр. органи по сертификация на системи; (18 бр. през 2022 г.)
- > 23 бр. органи по сертификация на продукти; (19 бр. през 2022 г.)

- > 4 бр. органи по сертификация на лица; (без промяна)
- > 3 бр. органи за валидация и верификация; (без промяна)

Няма значително изменение в броя на акредитираните ООС спрямо същия период през 2022 г. Най-съществено е намаляването на броя на акредитираните органи за контрол с 7 (седем) броя, като има увеличаване на броя на акредитираните органи по сертификация на продукти 4 бр., медицински лаборатории с 1 (един) бр., лаборатории за калибриране с 1 (един) бр. и един орган за сертификация на системи за управление.

4.2 НОВИ ОБЛАСТИ НА АКРЕДИТАЦИЯ:

През 2023г. е стартирана процедура с нова област за акредитация за обхват „Сертификация на Системи за управление за борба с подкупването съгласно стандарт БДС ISO 37001:2016“.

4.3 ПРОЦЕДУРИ ЗА АКРЕДИТАЦИЯ

4.3.1 Постъпили заявления:

През отчетния период са постъпили общо 191 бр. заявления (203 бр. през 2022 г.), от които:

- > 27 бр. (26 бр. през 2022 г.) за първоначална акредитация
- > 130 бр. (130 бр. през 2022 г.) за преакредитация/преакредитация с разширяване на обхвата
- > 34 бр. (47 бр. през 2022 г.) по заявления за разширяване на обхвата на акредитация

ИА БСА отчита поддържане на едно относително постоянно ниво на заявленията за акредитация породено от необходимостта от предоставяне на качествени услуги в обхвата на дейност, подкрепено от постигнатото споразумение за взаимно признаване на предоставяните услуги от акредитираните ООС.

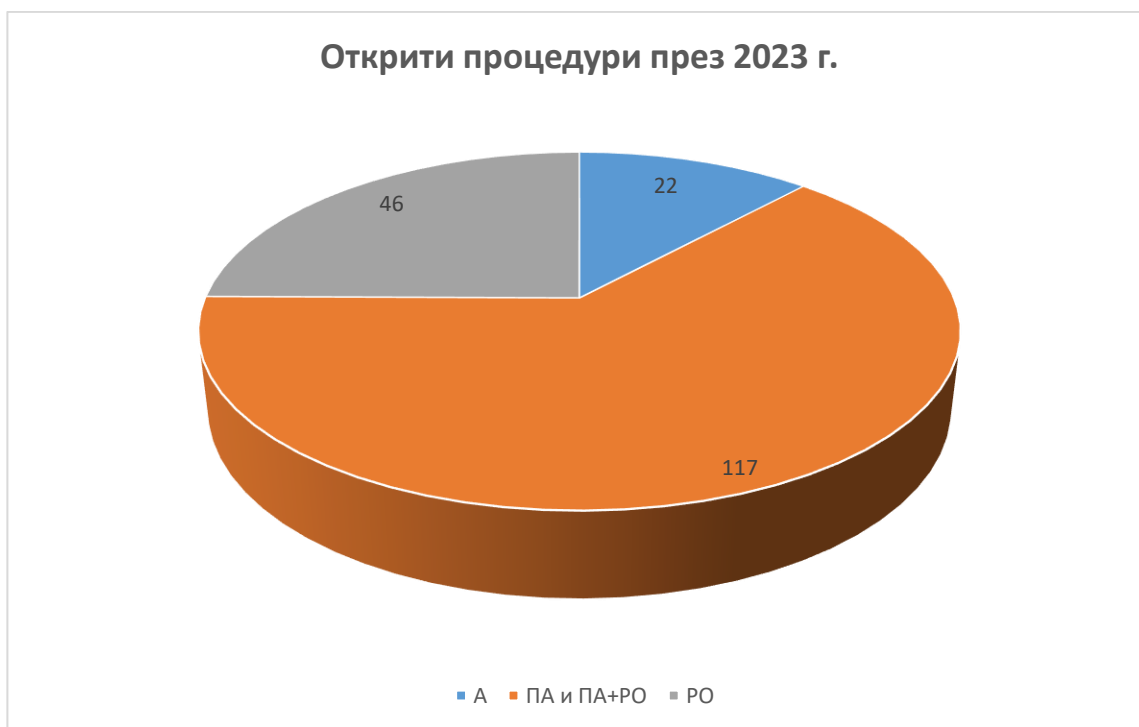
4.3.2 Открити процедури за акредитация:

През отчетния период са открити общо 176 бр. процедури за акредитация (210 бр. през 2022 г.), от които:

- > 22 бр. по заявления за първоначална акредитация; (26 бр. през 2022 г.)
- > 117 бр. по заявления за преакредитация/преакредитация и разширяване на обхвата; (138 бр. през 2022 г.)
- > 37 бр. по заявления за разширяване на обхвата на акредитация; (46 бр. през 2022 г.)

За периода има и следните процедури:

- > Отказ за откриване на процедура за преакредитация – 1 бр. (6 бр. през 2022 г.)
- > Отказ от откриване на процедура за разширяване на обхвата - 0 бр. (1 бр. през 2022 г.)
- > Отказ от откриване на процедура за акредитация - 3 бр. (0 бр. през 2022 г.)

Общият брой на откритите през 2023 г. процедури е намалял с 34 бр. спрямо 2022 г. За сравнение през 2022 г. са открити общо 210 бр., а за 2023 г. 176 бр. процедури за акредитация.

4.3.3 Приключили процедури за акредитация:

През 2023г. са приключили общо 167 бр. процедури за акредитация (215 през 2022 г.), от които:

- > 22 бр. по заявления за първоначална акредитация (24 бр. през 2022 г.);
- > 82 бр. по заявления за преакредитация (123 бр. през 2022 г.);
- > 27 бр. по заявления за преакредитация и разширяване на обхвата на акредитация (44 бр. през 2022 г.);
- > 36 бр. по заявления за разширяване на обхвата на акредитация (24 бр. през 2022 г.).

Общият брой на приключилите през 2023 г. процедури е намален с 22% - 167 бр., спрямо 2022 г. За сравнение през 2023 г. са приключили общо 167 бр., а през 2022 г. 215 бр. процедури за акредитация.

4.3.4 Издадени сертификати:

През 2023 г. са издадени/преиздадени 316 броя сертификати, от които:

- > 167 бр. (през 2022 г. - 215 бр.) във връзка с открити процедури за: акредитация; преакредитация; преакредитация и разширяване на обхвата; разширяване на обхвата;
- > 27 бр. за ограничаване в обхвата на акредитация
- > 122 бр. (през 2022 г. - 204 бр.) за промяна на елемент.

За сравнение с предходни години - Издадени сертификати през: 2017 г. - 330 бр.;-2018 г. - 323 бр.; 2019 г. - 364 броя; 2020 г. - 444 броя; 2021 г. 502 броя; 2022 г. 424 броя.

Наблюдава се намаляване на преиздадени сертификати, което до голяма степен се дължи на малкия брой ООС, които са извършили преход към нова версия на приложими нормативни изисквания и на прилагането на процедура на ИА БСА за предоставяне на гъвкав обхват на акредитация.

През отчетния период се наложи удължаване на валидността на предоставената акредитация на 18 броя сертификати (през 2022 г. - 20 броя).

4.3.5 Политики за преход

Успешно приключи оценяването за преход към прилагане на промените в БДС EN ISO/IEC 27001:2017, въведени с ISO 27001:2022 за сертификация на системи за управление на сигурността на информацията.

Успешно приключи оценяването на Верификационните органи за прилагане на промените в БДС EN ISO 14065:2013, въведени с БДС EN ISO/IEC 17029:2019, БДС EN ISO 14065:2021.

Успешно приключи оценяването за преход на органи за сертификация на лица за прилагането на промените в БДС EN ISO 9712:2012 въведени с БДС EN ISO 9712:2022 за сертификация на лица за изпитване без разрушаване.

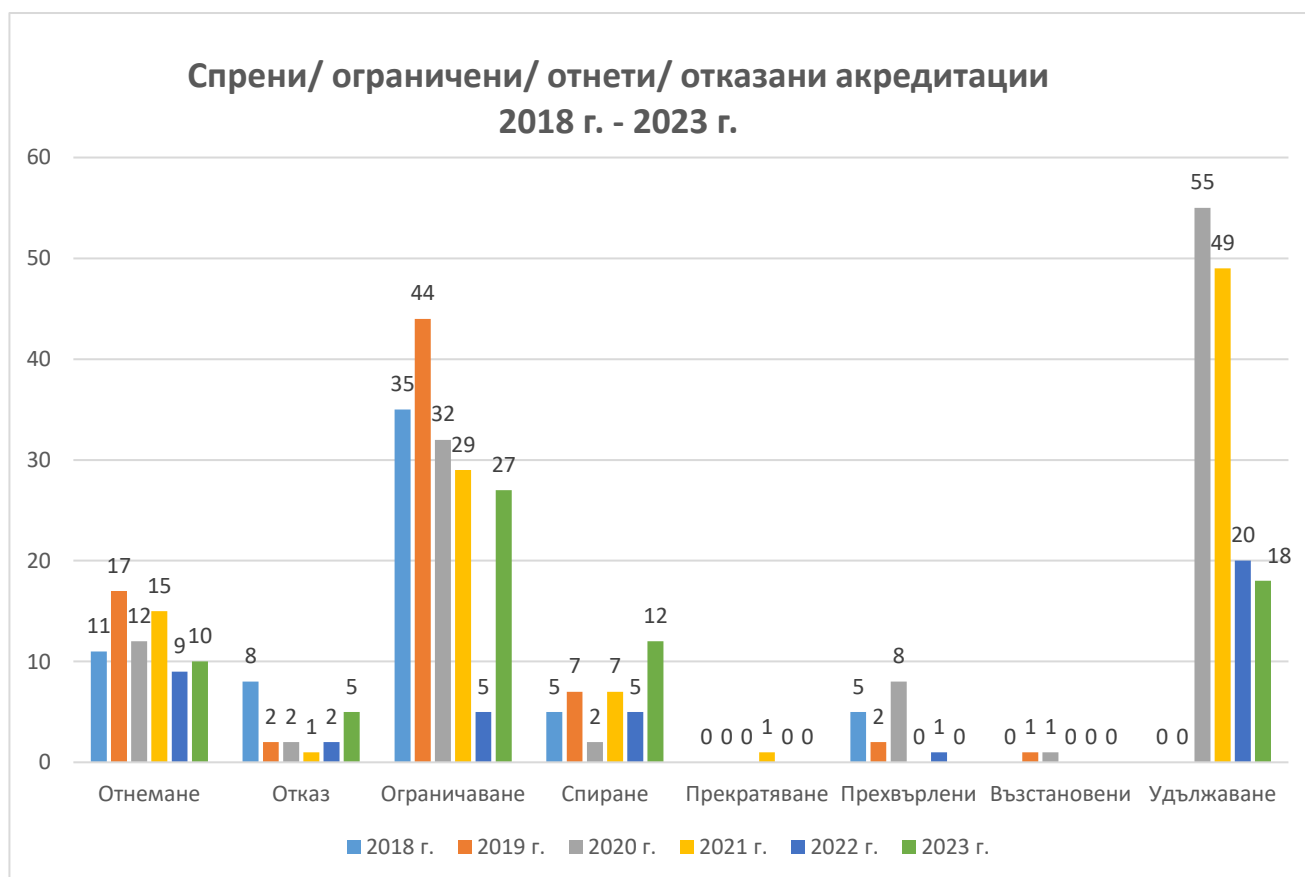
ИА БСА публикува подход за преход към стандарта БДС ISO 22003-1:2022 Безопасност на хранителните продукти. Изисквания към органите, извършващи одит и сертификация на системи за управление на безопасността на хранителните продукти, който заменя ISO/TS 22003:2013. Стандарта е приложим за акредитация на Органи за сертификация на Системи за управление на безопасност на храните.

Изготвен е и е публикуван на интернет страницата на ИА БСА на 15.02.2023 „Подход на ИА БСА за провеждане на преход от акредитация съгласно ISO 15189:2012 към акредитация съгласно ISO 15189:2022“. Актуализирани са документите от системата на управление на ИА БСА за кандидатстване и за оценка на място съгласно ISO 15189:2022. Акредитираните медицински лаборатории са изготвили и представили План за действия за преход от акредитация съгласно изискванията на ISO 15189:2012 към акредитация съгласно изискванията на ISO 15189:2022. През 2023 година не е извършвана оценка на медицински лаборатории съгласно ISO 15189:2022

4.3.6 Спрени/отнети/отказани/ограничени в обхвата акредитации:

През отчетния период са извършени:

- > Отнемане на предоставена акредитация - 10 бр.;
- > Отказ на акредитация - 5 бр.;
- > Ограничаване обхвата на предоставена акредитация - 27 бр.;
- > Спиране на акредитация за срок до 6 месеца - 12 бр.;
- > Удължаване на акредитация за срок до 6 месеца - 18 бр.

4.3.7 Трансфер

През 2023 г. година не е извършван трансфер на предоставена от друг Национален орган по акредитация към акредитация от ИА БСА по силата на Трансграничните политики на EA, ILAC и IAF.

4.3.8 Поддържане на акредитация

С цел осигуряване на съответствие с изискванията за акредитация през периода на валидност на издадения сертификат за акредитация, Българска служба за акредитация планира и провежда надзорни оценки на акредитираните от нея органи за оценяване на съответствието.

За периода 01.01. - 31.12.2023 г. са планирани за провеждане 556 бр. оценки на място (249 бр. в АОСОК и 302 бр. в АЛ). Проведени са общо 625 бр. оценки на място (включително наблюдения на дейността), от които:

- > По открити процедури - 193 бр. (23 първоначални акредитации, 90 преакредитация, 9 разширяване на обхвата, 38 преакредитация с разширяване на обхвата, 33 планови надзори с разширяване на обхвата)
- > 317 бр. планови надзори
- > 23 бр. извънредни оценки
- > 92 бр. наблюдения на дейността

Оценките за наблюдение на дейността, предварителните, последващите и извънредните оценки се извършват по сигнал или заявка от държавни органи като непланирани оценки.

За сравнение през предходните отчетни периоди 2021 и 2022 г. са проведени следните оценки:

Извършено е препланиране на оценки, което произтича основно от:

- > заболяване на водещ оценител, технически оценител/експерт или персонал на ООС;
- > специфична област на акредитация и липса на оценител в планирания период на провеждане на оценката;
- > изразено желание от ООС;
- > ангажираност на водещи оценители/технически оценители/експерти, поради провеждане на голям брой оценки в еднакъв обхват на акредитация по едно и също време и др.

Дейността по поддържане на акредитацията на ООС се изразява освен в изпълнение на планираните надзорни оценки, и в провеждане на извънредни оценки, предварителни оценки, последващи оценки, проверка и оценка на съобщени промени, проверка на жалби и сигнали, съгласно процедурата за разглеждането им и др. подходящи действия за установяване на съответствие на ООС с изискванията към дейността им.

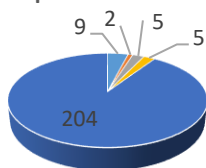
Резултатът от действията на агенцията по поддържане на акредитацията през 2023 г. може да се отчете със следните данни:

- > отнети акредитации - 10 бр.
- > отказ от акредитация - 5 бр.
- > ограничени обхвати на предоставена акредитации - 27 бр.
- > спиране на акредитация за срок до 6 месеца - 12 бр.
- > промяна на елемент - 122 бр.

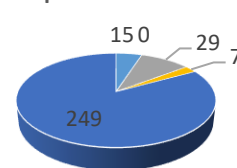
В предходни периоди:

Поддържане на акредитация през 2022 г.

- Отнемане
- Отказ
- Ограничаване
- Спиране
- Промяна на елемент

Поддържане на акредитация през 2021 г.

- Отнемане
- Отказ
- Ограничаване
- Спиране
- Промяна на елемент

За сравнение резултатът от действията на агенцията по поддържане на акредитация в петгодишен период - 2018 - 2023 г., както следва:

4.3.9 Проверка на компетентността на акредитираните лаборатории/органи чрез участие в междулабораторни сравнителни изпитвания/изпитвания за пригодност:

Съществена част от проверката на компетентността на акредитираните от ИА БСА лаборатории и органи за контрол е изискването от акредитираните органи за оценяване на съответствието (ООС) и от кандидатите за акредитация да предоставят информация за резултатите от техните участия в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност, както и за плановете им да участват в такива в рамките на съответния акредитационен цикъл.

По време на всяка оценка на място екипите на ИА БСА оценяват резултатите от участия на ООС в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност, както и действията, които те са предприели в случаи на незадоволително (неуспешно) участие в сравнения.

Съгласно действащата нормативна рамка подходящите междулабораторни сравнения следва да са съгласно изискванията на ISO/IEC 17043 и организирани от:

- Акредитирани провайдъри (организатори);
- Провайдъри (организатори), публикувани на страницата на агенцията в интернет, съгласно т. 4.1.12 от процедура BAS QR. 18;
- Сравнения, организирани/ съорганизирани от структури на Европейската комисия;
- Сравнения, организирани от Национални органи/ организации, оторизирани да провеждат сравнения (като например Национален институт по метрология, Национални референтни лаборатории и др.).

На интернет страницата на ИА БСА се публикува актуална информация за акредитирани чуждестранни и български РТ провайдъри (организатори) в различни области на изпитване и калибриране с цел подпомагане на избора на подходящи ILC/РТ.

От 01.04.2017 г. ИА БСА извършва акредитация на организатори на изпитвания за пригодност, съгласно БДС EN ISO/IEC 17043:2010 „Оценяване на съответствието. Общи

изисквания за изпитванията за пригодност (ISO/IEC 17043:2010 Conformity assessment - General requirements for proficiency testing)". За календарната 2023г. не са постъпвали заявки за акредитация на организатори на изпитвания за пригодност и не са извършвани оценки на място.

През 2023 г. представители на ИА БСА са взели участие като наблюдатели в дейностите по акредитация на РТ провайдъри на територията на Република България, извършвани от чуждестранни Национални органи по акредитация.

През 2023 г. в ИА БСА не са постъпвали покани за участие в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност, организирани от името на ЕА, както и от името на ILAC, APLAC или други международни организации.

През 2023 г. от лабораториите, извършващи изпитване и калибриране в процеса на оценяване от ИА БСА редовно е изисквана информация за участията в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност и за резултатите от техните участия.

4.3.10 Удостоверяване на съответствието с добрата лабораторна практика:

През отчетния период не са регистрирани запитвания за удостоверяване на съответствието с принципите на Добрата лабораторна практика, съгласно Наредба за принципите, инспекцията и удостоверяването на Добрата лабораторна практика.

През отчетния период 2023 г. не са постъпили заявления за удостоверяване на съответствие с принципите на добра лабораторна практика. До края на 2023 г. няма приключили процедури за удостоверяване на съответствието с принципите на добрата лабораторна практика.

5. НОВИ ДОКУМЕНТИ ОТ СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИА БСА

Системата за управление на Агенцията следва и се адаптира към очакванията на потребителите и на изискванията на международните стандарти, които са приложими към органите по акредитация. Приносът на оценителите, на акредитираните органи и на заинтересованите страни спомага да се определи посоката на действие на системата за управление.

Промените в системата за управление през изтеклата година бяха наложени от: осигуряване на съответствие на системата за управление на ИА БСА с изискванията на БДС EN ISO/IEC 17011:2017, ЕА, ILAC, IAF и регулативните органи, както и изисквания на потребителите на акредитирани услуги.

През 2023г. са разработени и са актуализирани следните основни вътрешни процедури и инструкции и формуляри към тях от системата за управление на Агенцията:

- BAS QM A2 Структурна схема на ИА БСА;
- BAS QM A3 Функционална схема на ИА БСА;
- Формуляри към BAS QR 2 Процедура за акредитация на ИА БСА;
- BAS QF 2.3 Списък на необходими документи, приложими към Заявление за акредитация на орган за сертификация на продукти и документи към заявлението BAS QA 2.3.2, BAS QA 2.3.5q BAS QA 2.3.6; BAS Q(A) 2.1.13; BAS QF 2.9.5.4_G-2_STANOVISTE TO TE, Приложение 1 към BAS QF 2.9.5.4. Секция F; BAS QF 2.10.1;
- BAS QF 2.1.1 (17065) BIO трети страни Доклад/констативен доклад от предварително проучване (17065) BIO трети страни;
- BAS QF 2.9.5.4 (17065) (BIO) трети страни Доклад с резултати от оценката Секция C(BIO) трети страни;
- BAS QF 2.9.5.4 (17065) Доклад с резултати от наблюдение на дейността Секция D (BIO);
- BAS QF 2.14 Списък на необходими документи, приложими към Заявление за акредитация на медицинска лаборатория и документи към заявлението BAS QA 2.14.1, BAS QA 2.14.2, BAS QA 2.14.3, BAS QA 2.14.4, BAS QA 2.14.5, BAS QA 2.14.6, BAS QA 2.14.7, BAS

QA 2.14.8, BAS QA 2.14.9;

- BAS QF 2.1.1 (15189) Доклад от предварително проучване (15189);

- BAS QF 2.9.5.4 (15189) Доклад за оценка на медицински лаборатории съгласно БДС EN ISO 15189:2012 Секция А, Секция В, Секция С, Секция D, Секция Е и Секция F;

- BAS QR 6 Правила за работа на Техническите комитети по акредитация;

- Формуляри към BAS QR 7 Процедура за управление на компетентност на персонала на ИА БСА, участващ в процеса на акредитация BAS QF 7.2.1, BAS QF 7.2.2, BAS QF 7.3(17065), BAS QF 7.3(17021-1, EMAS);

- BAS QR 8 Ценооразпис на услугите извършвани от Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" и формуляри към него BAS Q(F) 8/1, BAS Q(F) 8/3, BAS Q(F) 8/4;

- BAS QI 2.2 Инструкция за провеждането на откриващи и закриващи срещи при оценките на място;

- BAS QI 19 Инструкция за критериите и методите за акредитация и надзор на органи за сертификация на биологични продукти, съгласно регламент (ЕС) № 834/2007 и регламент (ЕС) № 889/2008 на комисията (с 8 бр. приложения към нея);

- BAS QI 25 Инструкция за критериите и методите на акредитация и надзор на Органи за сертификация извършващи сертификация по ISO 37001 Системи за управление за борба с подкупването;

6. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И ПРЕГЛЕД ОТ РЪКОВОДСТВОТО

С цел изпълнение на изискванията на т. 5.7 от ISO/IEC 17011:2017 и на основание действащата процедура на ИА „БСА“ за вътрешен одит BAS QR 9 в периода 06 – 08.02.2023г. беше проведен вътрешен одит на системата за управление на Българска служба за акредитация, съгласно утвърдена Годишна програма за вътрешен одит.

Като резултат от проведения вътрешен одит, всички дейности и отговорности в ИА „БСА“ и съответните обекти бяха оценени по елементите на системата за управление в съответствие с ISO/IEC 17011:2017.

При спазване на изискванията на ISO/IEC 17011:2017, се проведе Преглед от ръководството на системата за управление с цел гарантиране на нейното функциониране в съответствие с изискванията към органите по акредитация, резултатите от който са представени в доклад от м. Май 2023г.

7. ЕКСПЕРТНА ДЕЙНОСТ

7.1. За отчетния период специалисти на ИА "БСА" осъществиха експертна дейност в следните направления:

> Изготвяне на становища по документи на EA, ILAC, IAF и други.

> Участия в заседания на ТК 34 към БИС.

> Участия в Междуведомствена консултативна комисия по биологично земеделие към Министъра на земеделието, храните и горите.

7.2. Участия като наблюдатели или извършване на оценки от името на друг НОА в изпълнение на изискванията на EA 2/13 „Трансгранична политика за сътрудничество между членовете на EA“:

През 2023г. ИА БСА извърши 3 бр. наблюдения на дейността възложени от НОА на Италия (Accredia).

През 2023 г. представители на ИА БСА взеха участие като наблюдатели в дейностите по акредитация на РТ провайдъри на територията на Република България, извършвани от чуждестранни Национални органи по акредитация.

7.3. Проведени курсове, хармонизиращи срещи и обучения:

През отчетния период на календарната 2023г. ИА БСА организира и проведе обучения за участващи в процеса по оценяване на ООС водещи оценители, служители, технически оценители и експерти.

През периода е запазена наложената практика за системно обучение на щатния и привлечен персонал през годините. Организирането и провеждането на тези обучения е с цел осигуряване и поддържане на високо ниво на компетентност и унифициране на подхода при осъществяване на дейностите по оценяване на ООС.

През 2023г. ИА БСА стартира и поредица от специализирани информационни събития, работни срещи и публични лекции, които бяха предварително оповестявани с възможност на заинтересованите страни да задават конкретни въпроси. През месец август и септември се проведе и инициативата „Лятна академия по акредитация“.

За отчетната 2023 г. са проведени следните обучения, срещи, информационни събития:

№	Дата на провеждане	Тема
1	16-17 януари	Хармонизираща среща на Водещи оценители, логистици и служители на ИА БСА.
2	19 януари	Работна среща за обмен на информация между Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“ и Дирекция „Биологично
3	26 януари	Специализирано информационно събитие № 1/2023 г. (Основни акценти в програмата- Приоритети на ИА БСА за 2023 г.; планиране на оценките на ООС; Ценоразпис на услугите, предоставяни от ИА БСА; Подход на ИА БСА за провеждане на преход към акредитация по ISO 15189:2022; Подход на ИА БСА за провеждане на преход към ISO/IEC 27001:2022
4	14 февруари	Публична лекция пред студенти по медицина на тема акредитация в семинарната зала на Катедрата по клинична лаборатория на УМБАЛ "Александровска" ЕАД, МУ – гр. София (Основни акценти: „Ролята на акредитацията при прилагането на цел 3 за устойчиво развитие на ООН „Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст“ и „Основни промени в четвъртата версия на стандарт ISO 15189:2022 „Медицински лаборатории - Изисквания за качество и компетентност“).
5	23 февруари	Специализирано информационно събитие № 2/2023 г. (Основни акценти в програмата: Приоритети на ИА БСА за 2023 г. Доклад за дейността на ИА БСА за 2022 г.; Становище по доклада от Съвета по акредитация. Нови документи от системата за управление на ИА БСА - Инструкция за критериите и методите на акредитация и надзор на органи за сертификация на биологично производство, съгласно регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на съвета. Информация за процеса на въвеждане на нови схеми за акредитация. Представяне на дейността на Сдружение на контролиращите лица за биологично производство).
6	27 март	Работна среща: Осигуряване на функционалната годност на техническите средства, използвани при различните видове контрол без разрушаване

7	30 март	Специализирано информационно събитие № 3/2023 г. Основни акценти в програмата: Нормативни актове в областта на киберсигурността. Разработване на кандидат-схемите по Закона за киберсигурността. Нови документи от системата за управление на ИА БСА - Инструкция за критериите и методите на акредитация и надзор на органи за сертификация извършващи сертификация по ISO 37001 „Системи за управление за борба с подкупването“. Представяне на дейността на Съюз за стопанска инициатива.)
8	4 април	Работна среща: Прилагане на изискванията за акредитация в областта на строителството
9	11 май	Работна среща: Прилагане на изискванията за акредитация в областта на органи за сертификация на системи
10	12 май	Работна среща: Прилагане на изискванията за акредитация в областта на безопасността на храните
11	9 юни	Специализирано информационно събитие по случай Световния ден на акредитацията
12	29 юни	Работна среща: Представяне на обхватите на акредитация в органите за контрол
13	1 декември	25 годишнина от създаването на Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" - националният орган по акредитация на Република България
14	18 декември	Хармонизираща среща на Водещи оценители, логистици и служители на ИА БСА

През м. август и септември се проведе кампанията „ЛЯТНА АКАДЕМИЯ ПО АКРЕДИТАЦИЯ 2023“ – в която се реализираха 10 обучения, в които взеха участие над 120 души. Темите по които се проведеха обучения са:

1	11 август	Медицински лаборатории. Изисквания за качество и компетентност съгласно изискванията на БДС EN ISO 15189:2023 (ISO 15189:2022).
2	11 август	Изисквания за дейността на органите за сертификация на продукти, процеси и услуги съгласно изискванията на БДС EN ISO/IEC 17065.
3	18 август	Изисквания за дейността на различните видове органи, извършващи контрол. ILAC-P15:05/2020 Приложение на ISO/IEC 17020:2012 за акредитация на органите за контрол в системата за управление на органите за контрол.
4	18 август	Управление и провеждане на вътрешни одити на системи за управление на качеството в съответствие с БДС EN ISO 19011:2018 и БДС EN ISO/IEC 17025:2018.
5	25 август	Изисквания относно компетентността на лабораториите за изпитване и калибриране в съответствие с БДС EN ISO/IEC 17025:2018
6	25 август	Управление и провеждане на вътрешни одити на системи за управление на качеството в съответствие с БДС EN ISO 19011:2018 и БДС EN ISO/IEC 17020:2012.
7	1 септември	Метрологично осигуряване на лаборатории за изпитване и калибриране, изпълняващи изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018.
8	15 септември	Метрологична осигуреност в органите за контрол Ръководство на ILAC - ILAC-G 27:07/2019 Насоки за измерванията, извършвани като част от процеса на контрол
9	28 септември	Медицински лаборатории. Изисквания за качество и компетентност съгласно изискванията на БДС EN ISO 15189:2023 (ISO 15189:2022).
10	28 септември	Изисквания относно компетентността на лабораториите за изпитване и калибриране в съответствие с БДС EN ISO/IEC 17025:2018

7.4 Провеждане на семинари за акредитирани от ИА БСА организации и потенциални потребители на услуги за акредитация.

- Изнасяне на публична лекция в семинарната зала на Катедрата по клинична лаборатория на УМБАЛ "Александровска" ЕАД, МУ - гр. София от Изпълнителен директор на Българска служба за акредитация на тема: „Ролята на акредитацията при прилагането на цел 3 за устойчиво развитие на ООН „Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст““.
- Участие в Cybersecurity Day 2023 с организатор Аутомотив Клъстер България
- Провеждане на 4 броя Информационни събития с представители на акредитираните органи по оценка на съответствието.;
- Провеждане на 5 броя работни срещи с представители на акредитирани органи за оценка на съответствието

8. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

Въпреки пречките, които създадоха последствията от пандемичната и икономическа криза, ИА БСА продължи активната си дейност на пълноправен член на IAF и ILAC. През изминалата 2023 г., Агенцията взе активно участие в срещите на комитетите и работните групи към международните организации. Потвърди се досегашното успешно и компетентно представяне чрез активно участие в дейността на работните групи и комитети на EA, като за пореден път се избра представител на ИА БСА във висшите ръководни органи на EA и IAF.

Представители от ИА БСА активно се включиха в работата на Генералните асамблеи на EA, IAF, ILAC и FALB, Комитетите, Експертните и Работни групи на организациите, като взеха участие в следните семинари, конференции и обучения и други срещи през 2023 г.:

8.1 Участия в заседания на комитетите на Европейската организация за акредитация EA:

- > Комитет по сертификация на Европейската организация за акредитация EA CC - 2 заседания;
- > Комитет за контрол на Европейската организация за акредитация EA IC - 2 заседания;
- > Комитет лабораторен EA LC на Европейската организация за акредитация - 1 заседание;
- > Участие в работни групи на IAF и ILAC-2 заседания;
- > Участие в среща на EA MAC - 1 заседание;
- > Участие в заседание на Комитета за хоризонтална хармонизация (EA HHC)-1 заседание;
- > Участие в Генералните асамблеи на EA – 2 заседания;
- > Участие на представител на ИА БСА в семинар и обучение на тема ISO 15189:2022– 1 заседание;

8.2 Участие в работата на комитетите и Генералните асамблеи към IAF и ILAC

8.3 Участие в работата на съвместната Генерална асамблея на IAF/ILAC

8.4 Други участия

- > Конференция за сертифициране на киберсигурността на Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA);
- > Партньорска оценка на НОА на Хърватия (НАА);

> Опреснително обучение на оценители за партньорски оценки на ЕА

9. Двустранно сътрудничество:

През 2023 г. ИА БСА продължи своята политика за укрепване на сътрудничеството и разширяване на обхвата на взаимодействие с партньорските организации и заинтересованите страни. И през тази година продължи сътрудничеството с националните органи по акредитация, членове на ЕА, IAF и ILAC.

Осъществиха се действия по изпълнението на подписани споразумения за сътрудничество с НОА и останалите органи по от инфраструктура по качеството. ИА БСА затвърди и миналогодишните си постижения за обмен на информация и опит, взаимно участие в програмите за обучение и курсове за персонала, реализация на съвместни проекти, участия в междулабораторни сравнения и др.

През 2023 г. ИА БСА продължи дейността по подписания меморандум за сътрудничество с Университета за Национално и Световно Стопанство за подготовката на кадри за повишаване на квалификацията им в областта на акредитацията и иновациите в тази област, при осъществяване на национални и международни проекти между образованието, научните изследвания и бизнеса, в областите от взаимен интерес. Стартираха се разработване на нови учебни планове, квалификационни характеристики и учебни програми, както и програма за участие на експерти в учебния процес и при извършване на научно-приложни изследвания, изграждането и усъвършенстването на учебно-материалната база на УНСС.

Подготви се в редица работни срещи и стартирането на първата и единствена Магистърска програма „Акредитация и оценка на съответствието“ съвместно между УНСС и Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“. Специалността има интердисциплинарен характер. Тя предоставя съществени знания и практически умения за изключително актуални понастоящем сфери в областта на акредитацията, оценката на съответствието и прилагането им във всички сектори на българската икономика. Учебният план акцентира върху качествено обучение, основано на съвременни методи на преподаване, професионализмът на преподавателите, провеждането на семинари и конференции, участието на гост-лектори и използването на информационни технологии. Завършилите специалността се дипломират като икономисти с насоченост към акредитацията и органите за оценка на съответствие, което им позволява да се реализират във всички сектори на икономиката и управлението. Натрупаните специализирани знания и умения в областта на акредитацията и оценката на съответствието са доказателство за компетентности и изключително полезна основа за успешна кариера и професионална реализация както в икономическите оператори, така и в редица специализирани структури и държавни агенции.

През 2023 г. ИА БСА продължи работата по подписаните **Меморандум за сътрудничество с Министерство на регионалното развитие и благоустройство** с цел ефективно изпълнение на определените им функции и задачи в националната нормативна уредба и правото на Европейския съюз (ЕС). ИА БСА и МРРБ чрез обединяване на усилия и координиране на съвместни действия си успяха да осигурят извършването на качествена оценка на компетентността на кандидатите за оправомощаване и нотификация, на контрола и надзора на дейността на органите за оценяване на строителни продукти, оправомощени и/или нотифицирани от Република България пред Европейската комисия (ЕК) и държавите-членки на ЕС, при заявено тяхно желание за акредитация за целите на нотификацията чрез съвместни екипи.

10. УЧАСТИЕ НА ИА БСА В ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ И ЕВРОПЕЙСКИ ПРОГРАМИ

За периода ИА БСА нямаше възможност да участва в проекти финансирани с европейски и международни средства.

11. ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

11.1. Поддържане на публични регистри

В отчетния период постоянно се актуализираше новия уебсайт на ИА БСА и се публикува информация, имаща отношение към акредитацията;

За отчетната 2023 г. се поддържаха с актуални данни следните регистри и бази данни:

- > Регистър на акредитираните лица;
- > Регистър за акредитираните органи за валидация и верификация;
- > Регистър на независимите акредитирани проверяващи по околна среда - в съответствие с изискванията на чл. 135, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда във връзка с прилагане на Наредбата за националната схема за управление по околна среда и одитиране;
  - > Регистър на лицата, за които е удостоверено съответствие с Добрата лабораторна практика е с актуални данни;
  - > Регистър за проведени обществени поръчки.

11.2. Връзка с клиенти

С цел усъвършенстване на услугите, предоставяни от агенцията, функционира система за измерване удовлетвореността на клиентите от услугите, предоставяни от ИА БСА. Връзката се осъществява посредством лист за обратна връзка. Информацията от листовите за обратна връзка е полезна за постоянното усъвършенстване на системата за управление.

През отчетния период в агенцията за 625 бр. оценки на място са представени 270 бр. Листове за обратна връзка, от които 250 бр. с отлична оценка, 18 бр. с добра оценка, 1 бр. със задоволителна оценка, с незадоволителна оценка – 0 бр. и 1 бр. без отговор.

11.3. Международен ден на Акредитацията

На 9 юни се отбеляза Световния ден на акредитацията, глобална инициатива, създадена съвместно от Международния акредитационен форум (IAF) и Международна организация за акредитация на лаборатории (ILAC), с цел повишаване на информираността за важността от акредитация. През 2023 г. Световният ден на акредитацията се проведе под мотото „Акредитацията: Подкрепа за бъдещето на глобалната търговия“.

11.4. Информационни събития за популяризиране на дейността на ИА БСА:

През 2023 г. Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“ продължи провеждане на информационни срещи за популяризиране на дейностите по акредитирани услуги по оценка на съответствието. В рамките на годината се проведеха и информационни срещи с представители на бизнеса и на лицата, заинтересовани от процеса по акредитация.

Стартира и инициативата „Лятна академия по акредитация“, през която се проведеха 10 обучения на различна тематика и с над 120 участника.

12. АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНА ДЕЙНОСТ

12.1. Административна дейност на ИА БСА за 2023 г.

За периода на календарната 2023 г. са извършени единствено услуги по акредитация, като обобщената информация относно административно - деловодната дейност, е както следва:

Приети заявления за период 01.01.2023 г. - 31.12.2023 г. - общ брой- 191 броя, като от тях:

- > Първоначална акредитация - 27 броя
- > Преакредитация и разширение- 130 броя
- > Разширение на обхвата - 34 броя

За сравнение през предходните периоди: 2022г. – 203, бр. 2021 г. - 197 бр., 2020 г. - 223 бр.; 2019 г. - 205 бр.

Открити процедури за периода 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. - общ брой 176 броя, като от тях:

- > Първоначална акредитация - 22 бр.
- > Преакредитация и разширение – 117 бр.
- > Разширение на обхвата - 37 бр.

За сравнение през предходните периоди: 2022г. 210 бр., 2021 г. - 186 бр.; 2020 г. - 202 бр.; 2019 г. - 135 бр.

Обща деловодна дейност извън специализирано деловодство:

Постъпили преписки и отговори по тях - 1 817 броя, от които

- **Входящи - 1288 броя**
- **Изходящи - 529 броя.**

12.2. Правна дейност на ИА БСА за 2023 г.

През изминалия отчетен период Агенцията е предприела всички законови мерки по защита на държавния интерес и недопускане нарушаването на финансовия и правен интерес на ИА БСА, като по всички правни спорове са предприемани в изискуемите срокове действия по съответния законов ред. Агенцията през 2023г. е страна по следните дела:

12.2.1 Висящи дела в съдилищата в Република България:

граждански/административни/административно - наказателни/ наказателни дела:

Граждански дела - 2 броя

Страни: ИА БСА -физически и юридически лица с предмет: искове по ЗЗД;

Административни - 0 броя, Административно - наказателни - 0 броя, Наказателни - 0 броя

12.2.2 Приключили съдебни дела:

През 2023 г. в съдилищата в Република България ИА БСА има 2 броя дела, като от тях административни дела: - 0 броя и граждански дела/заповедни производства/ -2 броя, които не са приключили с окончателен съдебен акт.

12.2.3 Висящи изпълнителни дела:

С взыскател ИА БСА - 8 броя, с длъжник ИА БСА - 0 броя.

ИА БСА е предоставила информация от значение за изясняване на фактическата страна на дела и/или попълването им с доказателства по искане на различни съдилища, в качеството си на националния орган по акредитация на Република България в съответствие с Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент.

5. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА - 2000.01.04 „ИНФРАСТРУКТУРА ПО КАЧЕСТВОТО В ПОДКРЕПА РАЗВИТИЕТО НА ИКОНОМИКАТА”

Заложените в програмата „Инфраструктура по качеството в подкрепа развитието на икономиката” цели са:

1. Осигуряване на акредитация на органи за оценяване на съответствието при спазване на изискванията на хармонизираните стандарти;

2. Създаване и поддържане на доверие в техническата компетентност на органи за оценяване на съответствието, намаляване на риска за бизнеса и неговите клиенти и международно признаване на издадените сертификати от националния орган по акредитация;

3. Осигуряване на проследимост, точност и достоверност на измерванията в съответствие с националните интереси да бъдат защитени живота и здравето на хората и околната среда от вредни въздействия;

4. Осигуряване на съвременна модерна инфраструктура за постигане на точни, метрологично проследими и сравними измервания в страната, международно еквивалентни еталони и признаване на резултатите от измерванията в Република България.

5. Постигане на ниво на контрол, отговарящо на нуждите на страната и осигуряващо доверие и ефективна защита на обществените интереси, свързани с измерванията в областта на здравеопазването, обществената безопасност, защитата на околната среда, държавните и общинските вземания и търговските плащания, както и с данъчната политика и контрола върху хазартните игри.

6. Осъществяване на ефективен надзор на пазара, защита на интересите на потребителите, защита на обществото и околната среда от опасни и несъответстващи на съществените изисквания продукти;

7. Осъществяване на надежден и ефективен контрол, пресичане на нечестната конкуренция, защита на обществото от неверни измервания, превенция експлоатацията на опасни съоръжения с повишена опасност;

8. Осъществяване на надежден и ефективен контрол и защита на околната среда от използване на некачествени течни и твърди горива;

9. Осигуряване на безопасна експлоатация на язовирите чрез извършване на надежден и ефективен контрол на техническото състояние и безопасната експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях;

10. Подобен достъп до услуги по оценяване на съответствието;

11. Участие в процеса на подготовка и приемане на актове и решения на ЕС за развитие на Общностната политика и принципите, заложи в хармонизираното техническо законодателство;

12. Развитие и подобряване на националната инфраструктура по качеството.

Заложените в програмата цели които имат отношение към дейността на **Българска служба за акредитация** се постигат чрез:

➤ Акредитация и поддържане на акредитация на качествени и признати от европейския пазар услуги по оценяване на съответствието, предоставяни от органи за оценяване на съответствието.

➤ Поддържане на високо ниво на компетентност в целия процес на акредитация и към укрепване на доверието в агенцията като служба, която гарантира сертификат за акредитация, признат и достатъчен за цялата територия на ЕС, и създаване на предпоставки и условия за извършване на оценяване на ООС в законовата област, съгласно Регламент (ЕО) № 765/2008.

➤ Поддържане на членство в ЕА.

➤ Поддържане на статута на Агенцията като страна по Многостранното споразумение с европейската организация за акредитация (EA-MLA) за взаимно признаване на резултатите от оценки на съответствие. Това прави факт признаването на дейността на всички акредитирани от ИА БСА органи за оценяване на съответствието (ООС) във всички области на акредитация, в които EA-MLA действа. Споразумението улеснява свободното движение на продукти и услуги в Европа и останалия свят. То елиминира нуждата доставчиците на стоки и услуги, и самите стоки и услуги да бъдат сертифицирани или изпитвани във всяка държава и осигурява възможността всеки продукт или услуга, носещи символа на Органа по акредитация на сертификата или протокола от изпитване, които да бъдат експортирани в друга държава да бъдат приети без допълнителни изпитвания, контрол или сертификация.

➤ Повишаване на статута и обхвата на признаване на дейностите на ИА БСА;

6. ФИНАНСОВО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Финансово стопанската дейност на БСА е свързана с осигуряване на дейността възложена съобразно действащото Многостранно споразумение с Европейската организация за акредитация (EA-MLA) за взаимно признаване на резултатите от оценки на съответствие, действащото българско и европейско законодателство и нормативна рамка. С оглед на това осигуряване в Агенцията се предприемат мерки за поддържане в добро състояние на материално-техническата база, въпреки че наличната компютърна техника не е обновявана поради ограничения бюджет и липсата на утвърдени капиталови средства.

Отчет на основните параметри на бюджета

Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" (ИА БСА, Агенцията) е юридическо лице със седалище гр. София, второстепенен разпоредител с бюджет към Министъра на икономиката. Ежегодно Министъра, в качеството си на първостепенен разпоредител с бюджет, утвърждава бюджет на Агенцията за осъществяване на акредитация и изпълнението в пълен обем на поставените задачи. Издръжката на агенцията се формира от бюджетни средства и от приходи от собствена дейност.

Приходи на ИА БСА за 2023г.

Приходите на агенцията за изтеклия период са формирани от постъпления от услуги, свързани с предоставяне на услуги по акредитация. Цените на услугите, предоставяни от ИА БСА са определени в Ценоразпис (BAS QR. 8), одобрен от Съвета по акредитация и утвърден от изпълнителния директор, съгласно разпоредбите на Закона за националната акредитация на органи за оценяване на съответствието (ЗНАООС). В началото на 2023г., влезе в сила нова версия на ценоразписа, с който се увеличиха събираните такси за услуги по акредитация в изпълнение на Решение на Съвета по акредитация от м. Декември 2022г. за увеличение с темпа на инфлация за предходния период.

За изтеклия период при уточнен план 2 754 000 лв., реално извършените и фактурирани дейности на ИА БСА са в размер на **3 216 200 лв.**, което е **реално преизпълнение на плана с над 16,8% - 462 200 лв.**

Разходи на ИА БСА за 2023г.

Общият размер на извършените разходи по бюджет за 2023 г. е 1 681 064 лв. Същите се разпределят по направления, както следва:

Заплати и др. възнаграждения на персонал и външни експерти	1 083 592 лв.
Осигурителни плащания	214 454 лв.
Текуща издръжка	315 982 лв.
Държавни и общински данъци	12 142 лв.
Членски внос	49 494 лв.
Придобиване на ДМА	5 400 лв.

Плащания към персонала (за заплати, възнаграждения, осигурителни и др.)

Голям дял от общите разходи - 64,46 %, са свързани с плащания към персонала (заплати, осигуровки, обезщетения и др.), нает по трудови и служебни правоотношения, както и с възнаграждения на привлечения външен персонал (оценители и експерти), предвид естеството на дейността на ИА БСА. За осъществяване на основната си дейност по акредитация, ИА БСА привлича по граждански договори външни експерти в качеството им на водещи оценители, технически оценители или експерти, компетентни в различни области на икономиката, в които икономическите оператори заявяват акредитация. Размерът на възнаграждението им се изчислява на базата на определена часова ставка, дефинирана във вътрешен акт на агенцията. В сравнение с предходната 2022 г. разходите през 2023 г., свързани с плащанията към персонала са увеличени с 2,8 %, като се запазват естеството и порядъка на изразходените финансови средства.

Все още Агенцията е с **недостатъчен ресурс за адекватно заплащане** както на вътрешен, така и на привлечен персонал което в кратък срок може да доведе до реална

невъзможност от осигуряване на ефективен работен процес и ефикасни мерки за обезпечаване на необходимата компетентност съгласно изискванията на международната нормативна рамка в областта на оценката на съответствие.

Разходите за осигурителни плащания представляват 12,76% от общите разходи на Агенцията през отчетния период на текущата година и са производна величина на изразходваните средства за плащания към персонала (щатен и нает). За сравнение разходите свързани с плащанията към персонала за осигурителни вноски за 2022г. са 12,68% от общите.

Средства за текуща издръжка

Разходваните средства за текуща издръжка на агенцията през 2023 г. включват:

- разходи за осигуряване на най-необходимите материали и консумативи в пряката ежедневна работа на администрацията;
- разходи за външни услуги, електро и топлоенергия, вода, телекомуникационни и телеграфо-пощенски услуги, поддържане на техника и други външни услуги;
- текущ ремонт на предоставените активи на агенцията;
- разходи за квалификация и преквалификация за персонала;
- разходи за данъци, такси и административни санкции;

Средства за членски внос в Европейската организация за акредитация (EA)

Като пълноправен член на Европейската организация за акредитация ИА БСА заплаща годишна такса за членски внос, която се изчислява съгласно правила на EA за определяне на годишни такси, основаващи се на комбинация от UN коефициент (в зависимост от статута на икономиката на страната, в която оперира Националният орган по акредитация) и категория, определена от броя на областите на акредитация, за които агенцията е страна по Многостранното споразумение на Европейската организация за акредитация (EA MLA).

Годишната такса за членски внос за 2023 г. е платена частично през 2022 г., като в 2023 година успя да се заплати и част от дължимия членски внос за 2024 г. в размер на 8 801 лв., с което заплатения членски внос през периода заедно със заплатените суми за членски внос към БИС (1000 лв.) IAF (4849 лв.) и ILAC (15 943 лв.) е общо 49 494 лева. Платените средства представляват 2,9% от общия размер на разходите за 2023г., - за сравнение – 2,3 % през 2022 г., което като абсолютна стойност спрямо останалите разходи по пера е с относително малка тежест, но е дължим и постоянен разход.

Средства за капиталови разходи

През 2023 година в плана на бюджет няма утвърдени средства за капиталови разходи за Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“ което води до реален проблем при осигуряване на ефективна и ефикасна дейност. С корекция на бюджета в края на месец декември 2023г. са отпуснати средства в размер на 5 400лв., с които се доставиха малка част от необходими устройства за обезпечаване на нормалната дейност на агенцията.

7. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ, ПОСТОЯНЕН ПЕРСОНАЛ, ТЕХНИЧЕСКИ ОЦЕНИТЕЛИ И ЕКСПЕРТИ

За ефективното управление на човешките ресурси на ИА БСА са въведени процедури и Политика за управление на човешките ресурси чрез привличане на постоянен и външен персонал. В настоящия момент състоянието на числения състав на ИА БСА е както следва:

Постоянен персонал – към 31.12.2023 г. Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" има 39 щатни бройки - 2 бройки по трудово правоотношение и 37 - по служебно правоотношение при следното разпределение по структурните звена в агенцията:

I. Дирекция " Административно-правно и финансово-стопанско обслужване" /АПФСО/

Обща численост	Заети щатни бройки	Извън щатни / граждански договори
8	4	3 бр. извънщатни 2 бр. граждански договори

Дирекция АПФСО включва следните длъжности:

- Директор - 1
- Главен експерт
- Младши експерт- 1
- Младши експерт счетоводител
- Старши счетоводител- 1
- Главен счетоводител- 1
- Експерт "Човешки ресурси"
- Старши експерт

Дирекция АПФСО изпълнява функции по административно, правно-нормативно, финансово- счетоводно и кадрово осигуряване на дейността на агенцията и на външните оценители/експерти.

II. Дирекция "Акредитация на органи за оценяване на съответствието" /АООС/.

Дирекция АООС организира оценяването на поискалите акредитация Органи за оценка на съответствието при спазване изискванията на процедурата за акредитация на ИА БСА; води регистър на сертификатите за акредитация и публикува информация за тях. Дирекцията осъществява надзор на акредитираните лаборатории, органи и проверяващи по околна среда за спазване на условията, при които са акредитирани; осъществява международна дейност със сродни организации и институции за създаване на условия за международно признаване на издадените документи.

Обща численост	Заети щатни бройки	Незаети щатни бройки
28	19	9

Дирекция "АООС" има следната структура:

- Директор – 1

Отдел "Акредитация на лаборатории" /АЛ/

Обща численост	Заети щатни бройки	Незаети щатни бройки
13	8	5

Отделът включва следните длъжности:

Началник отдел АЛ	-1
Държавен инспектор	-2
Главен инспектор	-3
Старши инспектор	- 6
Инспектор	-1

Отдел „Акредитация на органи за сертификация и органи за контрол" /АОСОК/

Обща численост	Заети щатни бройки	Незаети щатни бройки
14	10	4

Отделът включва следните длъжности:

- Началник отдел АОСОК -1
- Държавен инспектор - 1
- Главен инспектор - 6
- Старши инспектор (за хора с трайни увреждания) - 1
- Старши инспектор - 4
- Инспектор - 1

Съгласно ПМС № 66 от 1996г. за кадрово осигуряване в бюджетните организации, ИА БСА ползва трима извънщатни служители – на длъжност технически сътрудник.

За осигуряване дейността по акредитация ИА БСА разполага със **14 щатни водещи оценители**, като са действащи сключени договори със **19 Външни водещи оценители и 228** външни технически оценители и външни технически експерти. В периода е извършено актуализиране и преоценяване на техническите оценители и експерти. През календарната 2023 г. са напуснали общо 2 служители, назначени са 2 служители. Българска служба за акредитация е в условията на сериозен недостиг на щатни бройки, като наличния ресурс е претоварен с възложените отговорности.

8. БЪДЕЩИ ПЛАНОВЕ

№	Приоритети	Области за реализиране на приоритетите	Дейности и действия за реализиране на приоритетите	Резултати в краткосрочен и средносрочен план	Резултати в период Януари – Декември 2024 г.
1.	<p>Устойчивост на дейността по акредитация и хармонизиране на услугите, предоставяни от акредитираните органи за оценка на съответствието.</p>	<p>➤ ИА БСА изпълнява и осигурява възложените задължения в областта на оценката на съответствие, съгласно международните регламенти и стандарти, приложимата законова и нормативна рамка относно лаборатории за изпитване, калибриране, медицински лаборатории; органи за контрол; органи за сертификация на продукти, за биологично производство и биопродукти; органи за валидация и верификация; органи за сертификация на системи за управление, органи по сертификация на лица, проверяващи по околна среда (EMAS) и организатори на изпитвания за пригодност.</p> <p>➤ Обезпечаване на прозрачност относно изисквания и действия и съответствие между нормативно утвърдени правила на работа, проверка и изпълнение по време на процеса по акредитация;</p> <p>➤ Намаляване на административната тежест и подкрепа за органите за оценка на съответствие, икономическите оператори и краен ползвател;</p> <p>➤ Дигитализиране на процеса по акредитация и оценка на съответствие със постигане на „прозрачност в реално време“;</p> <p>➤ Прилагане на Програмата на ООН до 2030 за устойчиво развитие с идентифицираните</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Анализ, актуализация и непрекъснато подобряване на качеството на предоставените услуги по акредитация. • Внедряване на ефективни контролни механизми за осигуряване на безпристрастност, обективност и непредубеденост при извършване на оценяването и спазване на нормативно установените правила и норми; • Осигуряване на поверителност на резултатите от оценката и сигурност на информацията, предоставена от оценените органи за оценка на съответствието; • Прилагане на анализ на риска и вземане на решение чрез оценка и преглед на няколко нива; • Активно участие в работата на международни организации, занимаващи се с акредитация и поддържане на споразумения за взаимно признаване (EA MLA, IAF MLA, ILAC MRA) и хармонизиране на процеси и одитни оценки • Постоянно обучение и повишаване на квалификацията за осигуряване на персонал със специализирани познания и действие за развитие на техните компетенции • Съвместни дейности, разработване и осъществяване на съвместни одити и проекти със държавните институции от инфраструктура по качеството, контролните органи и академичната общност за оценка на съответствие 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Постигане на ефективен процес по акредитация в полза на обществото като ефикасен модел за експертно оценяване на техническата компетентност и интегритета на икономическите оператори и индустриалните организации ○ Повишаване на конкурентоспособността на българския бизнес чрез независима оценка на акредитирани организации с цел увереност за сигурен и достоверен избор на масовите услуги и продукти на пазара ○ Повишаване качеството и растежа на българската икономика чрез акредитация на качествени и признати от европейския пазар услуги по оценяване на съответствието, предоставяни от органи за оценяване на съответствието ○ Подобряване на бизнес средата чрез намаляване на риска и крайната стойност на услугите и продуктите ○ Защита на търговско-икономическите взаимоотношения на национално и европейско ниво чрез акредитация, гарантираща спазване на националното и европейско законодателство в областта на оценяване на съответствието и надзора на пазара. ○ Защита на потребителите и околната среда чрез създаване на възможност за извършване на акредитирани изпитвания, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Извършване на процедури за акредитация по заявления за първоначална акредитация, преакредитация, и разширяване обхвата на акредитацията, поддържане на акредитацията – 250. бр. одитни оценки ▪ Участия в работата на международни организации, занимаващи се с акредитация и поддържане на споразумения за взаимно признаване (EA MLA, IAF MLA, ILAC MRA) – 9 бр. ▪ Хармонизиране на процесите по оценяване - организиране на 6 хармонизиращи срещи за водещи оценители, технически оценители и експерти ▪ Изпълнение на плана за обученията за 2024 г. ▪ Участие на служители на ИА БСА като лектори в организирани обучения по БДС EN ISO/IEC 17025, БДС EN ISO/IEC 17020 и БДС EN ISO/IEC 17065 ▪ Финализиране на процеса по изготвяне на процедура за провеждане на съвместни оценки с БАБХ във връзка с изготвяния проект на споразумение за сътрудничество между ИА БСА и БАБХ ▪ Подпомагане на дейността на държавни органи и институции по въпроси от компетентността на ИА БСА ▪ Участие в организирани форуми, свързани с популяризиране на дейността на ИА БСА и възможните области на дейност на органите за оценка на съответствието, прилагачи

		ключови области и действия във всяка от тях по прилагане на акредитирани резултати от оценка на съответствието		контрол, сертификация и верификация на продукти, процеси и услуги.	Европейското и международно законодателство <ul style="list-style-type: none"> Финализиране на процеса по предоставяне на акредитация за нуждите в област киберсигурност от ИА БСА
2.	<p>Подкрепа на публичните органи и други заинтересовани страни за осигуряване на ефективни услуги за оценка на съответствието.</p> <p>Комуникация със заинтересовани страни и популяризиране на дейността по акредитация</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на публични политики; Осигуряване и повишаване на възможностите за развитие на благосъстоянието, обезпечаване на защита на правата и сигурността на гражданите и икономическите оператори в Република България Съвместни оценки с регулаторните органи в областта на осигуряване на безопасността на обществото, гражданите и икономическите оператори 	<ul style="list-style-type: none"> Активна дейност и сътрудничество на ИА БСА с регулаторните органи МРРБ, МОСВ, ИАОС, МЗХГ, БАБХ, Министерство на отбраната, Министерство на спорта, МВР и др. Създаване на работна група с експерти от ИА БСА и Министерството на здравеопазването и отговорни институции в областта на медицински лаборатории Изготвяне на план за въвеждане на изискването за задължителна акредитация на медицинските лаборатории Въвеждане на задължителна база данни със основна актуална информация за предоставени услуги и издадени сертификати Участие и обучение на експерти, които участват в процеса на акредитация, като технически комитети по акредитация, комисии по акредитация, екипи за оценка 	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на съвместни одитни оценки и обмяна на опит и информация със съвместно достъпна база данни и платформа Осъществяване на ефективен съвместен контрол чрез извънредни проверки Повишаване на качеството на живот чрез осигуряване на качество на предлаганите продукти и услуги на пазара Осигуряване на достъпна и приложима информация за конкретни ползи от използването на акредитирани услуги по оценка на съответствието до ниво краен потребител – на ниво индустрия, бизнес и гражданин Намаляване на сивата икономика и дейността на нерегламентирани доставчици на медицински услуги; Ликвидиране на измамите със фалшиви сертификати и предоставяне на декларираното качество на услугите при обществени поръчки 	<ul style="list-style-type: none"> Провеждане на 4 бр. съвместни оценки с МРРБ в областта на прилагането на регламента за строителните продукти Представяне на плана за действие на ИА БСА и ТКА „Медицински лаборатории“, свързан с въвеждането на задължителна акредитация за медицинските лаборатории Организиране на среща с МЗ и участието на ръководството и експертите на ИА БСА с цел предприемане на съвместни действия за изменение на законодателството в Република България в областта на медицинските лаборатории. Провеждане на 6 бр. обучения на членовете на ТКА, КА и СА към ИА БСА Провеждане на извънредни оценки в областта на безопасността на храните, околна среда и системи за управление Повеждане на срещи с правоприлагащи органи и институции за изготвяне на програма и действия против измамите с фалшиви сертификати и невярна информация
3.	<p>Насърчаване на разширяване на прилагането на акредитирани услуги за оценка на съответствието и тяхното признаване въз основа на многостранни</p>	<ul style="list-style-type: none"> Анализ и въвеждане на изисквания за задължително прилагане на акредитация в критични области за здраве, околна среда, сигурност и безопасност на труда и др. Актуализиране на приложимата нормативна рамка 	<ul style="list-style-type: none"> Организиране на информационни срещи с акредитирани органи за оценка на съответствието и кандидати за получаване на акредитация; Съвместна дейност с държавни органи от инфраструктура по качеството и 	<ul style="list-style-type: none"> Подобряване на достъпа до услугите, предоставяни от ИА БСА като Национален орган по акредитация на ООС; Повишаване на информираността и познаването на дейността по акредитация като последно ниво на контрол върху дейностите по 	<ul style="list-style-type: none"> Организиране и провеждане на 6 информационни срещи с акредитирани органи за оценка на съответствието и кандидати за получаване на акредитация Провеждане на Магистърска програма „Акредитация и оценка на съответствието“ в УНСС

	<p>споразумения за взаимно признаване.</p>	<p>в областта на оценката на съответствие с цел отговаряна не нуждите на пазара и изпълнение на държавните и секторни приоритети</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Осигуряване на актуална информация за ползите от акредитация, изискванията за акредитация и процедури за акредитация; 	<p>законово определени субекти отговарящи за критични области за защита на човешкото здраве, околната среда, сигурност и безопасност, и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стартиране на магистърска степен в областта на оценката на съответствието в поне едно висше учебно заведение в Р. България • Експертни форуми на технически комитети със представители на заинтересовани министерства и институции и организации 	<p>оценяване на съответствието (сертификация, изпитване, калибриране, контрол и др.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Обезпечаване на квалифициран персонал и компетентни кадри както за държавната инфраструктура по качеството така и за частния сектор на органите за оценка на съответствие и ползвателите на акредитационни услуги 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Провеждане на 5 бр. информационни срещи и работни форуми със държавни органи от инфраструктура по качеството и законово определени субекти отговарящи за критични области за защита на човешкото здраве, околната среда, сигурност и безопасност
<p>4.</p>	<p>Преодоляване на последиците от икономическа и пандемична криза и адаптиране към ефективен модел на работа</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Осигуряване на нормално функциониране и ефективен работен ритъм ➢ Преодоляване на социалните и икономически последици от пандемията ➢ Възстановяване на общественото доверие ➢ Подпомагане на устойчивото икономическо поведение в изпълнение на плана за прилагане на приетите мерки на 30 OSCE Economic and Environmental Forum (EEF) на 14-15 Февруари 2022г. във Виена. 	<ul style="list-style-type: none"> • Обезпечаване на възможности за дистанционни одитни оценки и планови надзори • Създаване на информационни форуми и платформи за обмяна на опит и синхронизиране на стъпки за преодоляване на последици при органите за оценка на съответствие • Обмяна на добри практики постигащи обективен прозрачен метод за потвърждаване на компетентността на органите за оценка на съответствието 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Създаване на ефикасни инструменти, за подкрепа на българската икономика в преодоляването на последиците от кризите чрез улесняване на тяхното разширяване на експортните пазари ○ Намаляване на сроковете за получаване на административни услуги и достъп до информация за конкретен статус ○ Публично достъпна актуална информация в реално време за услуги, процеси, продукти и сертификати 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Адаптиране на работния процес чрез използване на дигитални възможности, онлайн платформа и извършване на дистанционни одитни оценки и планови надзори ▪ Провеждане на информационни срещи за обмяна на добри практики чрез присъствен и онлайн форуми, обмяна на опит и синхронизиране на стъпки за преодоляване на последици при органите за оценка на съответствие ▪ Провеждане на срещи и допитване с цел повишаване на качеството на устойчив модел на обективна и прозрачна система за акредитация ▪ Изготвяне на анализ с цел потвърждаване и повишаване на компетентността на органите за оценка на съответствието
<p>5.</p>	<p>Поддържане на статута на Националния орган по акредитация на Република България в:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Работни групи и технически комитети на международни организации – ЕА (Европейска организация за акредитация), IAF (Международен акредитационен 	<ul style="list-style-type: none"> • Активно участие в работата на международни организации, занимаващи се с акредитация и поддържане на споразумения за 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Взаимно признаване на протоколите от изпитване, калибриране, контрол и сертификация без да е необходимо допълнително потвърждаване. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Участие във форумите за 2024г. на международните организации, занимаващи се с акредитация и поддържане на споразумения за взаимно признаване (ЕА МЛА, IAF МЛА, ILAC МРА) – 8 бр.

<ul style="list-style-type: none"> • Европейска организация за акредитация(ЕА); • Международен акредитационен форум(IAF); • Международна организация за акредитация на лаборатории(ILAC) • Международна организация за HALAL акредитация(IHAF) 	<p>форум) и ILAC (Международна организация за акредитация на лаборатории)</p> <p>➤ Асамблеи и официални форуми приемащи политики и структуроопределящи решения относно статута като страна по Многостранното споразумение на IAF и ILAC (IAF MLA и ILAC MRA) за области с подписано споразумение за взаимно признаване на резултатите</p> <p>➤ Експертни комисии и групи по конкретни казуси и нови области на дейност по оценка на съответствието</p>	<p>взаимно признаване (ЕА MLA, IAF MLA, ILAC MRA).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Регулярно участие на служителите на ИА БСА в работни групи и комитети, разработващи изисквания за европейската система за акредитация и оценка на съответствието; • Участие на ръководни служители от ИА БСА в управляващи органи в международните организации-ЕА, IAF и ILAC • Активна дейност в експертни групи по разработване на нови политики, регламенти, стандарти и области на прилагане на оценка на съответствието и акредитацията • Осъществяване на съвместни проекти със партньорски национални органи по акредитация и експертни организации 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Разработване и въвеждането на нови схеми за акредитация, продиктувано от нуждите на пазара ○ Предварителна информация за въвеждането на императивни изисквания за икономическите оператори за оценка на съответствието , за нови услуги и области на приложение ○ Осигуряване на предвидимост на изискванията на държавата съобразени с нуждите на обществото и пазара при публичност и откритост на намерения и изпълнение, повишаване на доверието в държавността и публичните институции като гарант за сигурен, достоен и справедлив живот за всеки гражданин. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Участие на служителите на ИА БСА в работни групи и комитети, разработващи изисквания за европейската система за акредитация и оценка на съответствието – 3 бр.; ▪ Участие на ръководни служители от ИА БСА в управляващи органи в международните организации- ЕА, IAF и ILAC – Financial Oversight Committee, Management council, Task Forces и др. ▪ Участие в заседание и работни срещи на експертни групи по разработване на нови политики, регламенти, стандарти и области на прилагане на оценка на съответствието и акредитацията ▪ Разработване и осъществяване на съвместни проекти със партньорски национални органи по акредитация, експертни организации и академична общност
<p><i>Разработил:</i> <i>Инж. Ирена Бориславова</i> <i>Изпълнителен директор, ИА БСА</i></p>				